

Hav eller berg? Varför välja? Här är sex kustnära vandringar i Sverige där man kan njuta av storlagen natur och underbar havsutsikt. Det bästa av två världar, kort och gott.

TEXT OCH FOTO: ANNA WAHLGREN

Vandra längs SVERIGES KUSTER

”Friluftsliv när det är som smidigast”

Uppsving. Intresset för vandringar har skjutit i höjden i och med pandemin, många betraktar vandring som ett säkert sätt att resa och umgås.

FOTO: JOHAN WAHLGREN

Utgångspunkt. Åtellet som är idylliskt beläget vid Norrtäljeåns mynning, har satt ihop ett vandringspaket där inspirationsmaterial och karta ingår.

FOTO: OLLE SPORRÖNG

ROSLAGSLEDEN I NORRTÄLJETRAKTEN

Strålande utsikt över Ålands hav

1 Åtellet i Norrtälje, idylliskt beläget vid Norrtäljeåns mynning, har satt ihop ett vandringspaket där inspirationsguide till vandringarna och karta ingår. Man kan ta sig till samtliga föreslagna turer med buss – man besparas krånglet med egen bil och slipper gå fram och tillbaka på leden, utan kan bara hoppa på en ny buss tillbaka till hotellet. Dessutom utrustas man med picknickkorg med både lunch och fika, så allt man behöver tänka på är sin egen utrustning. Friluftsliv när det är som smidigast alltså. Den som är riktigt vandringssugen ser till att utnyttja konceptet maximalt och gör rejäla turer både dagen före och efter övernattningen.

Roslagsleden i sin helhet sträcker sig från Danderyd till Grisslehamn, och bjuder på 19 mils varierad vandring genom fornminnesbygd, skogar med klara sjöar, levande landsbygd med kossor och gårdar, historiska platser med kyrkor och slott – och framför allt längs en kust med klippor, klappersten och ett oändligt vackert hav. Leden är markerad med orangemålade band runt träd, här och där finns pilar som visar riktning och avstånd. Vid varje etappstart och slut finns en informationstavla.

Etapperna är olika långa, mellan 9 och 25 kilometer. En personlig favorit – dessutom lätt att nå från Åtellet – är etapp 11, som är hela 20 kilometer lång och går från Sandvikens camping till Grisslehamn, periodvis med strålande utsikt över Ålands hav. Den väljer jag också den här gången. Leden bjuder på en hel del skärgårdskänsla, men det ska sägas: Långt ifrån hela leden har havsutsikt – bara så att man har rätt förväntningar. Halvvägs, vid Fjällboholmar, dukar jag upp picknicken från hotellet – siksallad och tryffel till efterrätt. Lätt mör – att vandra 20 kilometer tar sin tid – pustar jag ut på hotellet. I matsalen – Åtellet är ett vackert träbygge inspirerat av det sena 1800-talets grosshandlarvillor – väntar en treätterersmiddag. Den perfekta uppladdningen för etapp sju, som blir morgondagens projekt.

Missa inte: Åtellets Roslagschnitzel med skirat smör, citron och sockerärter, som tillagas enligt originalrecept från 1956. Paradrätten har funnits på menyn sedan 2009, då Åtellet öppnade.

Res hit: Åtellet ligger i centrala Norrtälje. Till och från samtliga etapper som föreslås i guiden kan man ta sig med buss.

”Du kommer att få njuta av makalösa vyer”

SKULESKOGENS NATIONALPARK I HÖGA KUSTEN

Vandra i världsarv

2 Slåttdalsskrevan är en av Skuleskogens nationalparks högst belägna platser, men också en av de mest populära. Skrevan är en 200 meter lång, 30 meter djup och 7 meter bred passage som delar Slåttdalsberget i två delar. Här kan man stå, mitt i skrevan, och blicka upp mot två nästintill lodräta väggar. Magiskt!

Vandringen hit är en lång uppförsbacke på stigar och spänger. Man kan nå skrevan från södra, norra och västra entrén till nationalparken. Många väljer den sydliga entrén, där det är tydligt skyltat upp mot Slåttdalsskrevan. Följ orange markering. Var beredd på att stigen blir brantare och mer ojämn ju närmare skrevan man kommer. Också Entré Väst bjuder på en vacker vandring upp till skrevan.

Den som väljer att gå över Slåttdalsberget – öster om skrevan – på vägen tillbaka kommer att få njuta av makalösa vyer. Det är en vacker och varierad led – skog, berg och utsikt om vartannat. När man står på en klippa och blickar ut över hav och öar är det lätt att förstå varför Unesco har listat Höga kusten som världsarv.

En annan fin väg tillbaka är att gå ner mot Tärnättholmarna och följa ”kuststigen” tillbaka till Entré Syd – då blir vandringen en klassisk rundvandring.

Ett sista tips är att kolla in Världsarvsbussen som sommartid kör mellan Höga kustens pärlor och som gör det enkelt att vandra mellan de olika entréerna.

Missa inte: Att den sista biten av vandringen är mer krävande. Ha gärna ordentliga skor, det här är en populär vandringsled och de många vandrarna har trampat fram stenar och rötter vilket kan göra att det blir lite halt – inte minst regniga dagar.

Resa hit: Sväng av E4 mot Skuleskogen Entre Syd i höjd med Skuleberget.

Höjdare. I Skuleskogen finns en av Sveriges vackraste – och samtidigt mest lättillgängliga – vandringsleder.

Världsarv. 400 små, gulliga kyrkstugor trängs i Gammelstads kyrkstad.

GAMMELSTADSVIKEN I LULEÅ

Världens bäst bevarade kyrkstad

3 En av de vackraste vandringarna i Luleå startar vid världsarvet Gammelstads kyrkstad. Här finns också ett härligt naturreservat – Gammelstadsviken. Reservatet ligger inte längre vid havet, men sjön var tidigare en havsvik. En gång i tiden var det här farleden in till hamnen i Luleå Gamla stad – alltså nuvarande Gammelstad. Luleå stad fick 1649 flytta till sin nuvarande plats, närmare havet, och fick en ny hamn. Håll utkik på väg in i reservatet där man faktiskt passerar den gamla hamnen.

Tack vare de vidsträckta våtmarkerna bjuder naturreservatet på ett ovanligt rikt

fågelliv. Här har över 200 arter observerats genom åren, vilket är i klass med många sydsvenska fågelsjöar. Leden är markerad med orange färg och stora delar av sträckan är spångad. Här är platt och lättvandrat och här finns såväl fågeltorn som eldstäder och toaletter.

Missa inte: Att ta med kikaren – framför allt om du är fågelintresserad.

Resa hit: Reservatet ligger cirka fyra kilometer norr om Luleå, men kan även nås från friluftsmuseet Hägnan som ligger precis utanför världsarvet Gammelstads kyrkstad – 10 kilometer nordväst om Luleå.

SIGGESTA GÅRD PÅ VÄRMDÖ

Genväg till friluftsliv

4 Jag står på en vandringsled med lånad ryggsäck som är fylld av smarrigt fika som fixats av någon annan. I handen håller jag en karta med förslag på leder som jag kan vandra. En kortare för barn, en fyra-kilometersvandring som passerar stranden eller en tur på nio kilometer som mestadels löper genom skog? Jag väljer mellanmjölksalternativet – jag är nyfiken på naturstranden. Efter några kilometer vacker, lätttrampad vandring är jag framme vid den lilla viken. Här slår jag mig ner, tänder en eld, grillar levainbröd, äter nybakade bullar och tittar ut över havet. Aldrig har väl friluftsliv varit mer lättillgängligt?

Siggesta gård på Värmdö är en bra bas för friluftsliv, inte minst om man har barn, men däremot varken tid eller kunskap att själv förbereda en vandring. Gården i sig är ett aktivitetsmecka med bland annat äventyrs-golf, fotbollsgolf, hinderbana, alpackamatning, mountainbike och stand up paddling.

På gården bor höns, getter, hästar och alpackor, och här finns både fik och restaurang. Förutom aktivitetsutbudet så är de vackra omgivningarna Siggestas trumfkort. Gårdens gamla byggnader har renoverats

Lättillgängligt. Siggesta gård på Värmdö är en bra bas för friluftsliv. Lätta leder, mysigt kafé och restaurang lockar.

till hotellrum. En mix av gammal bondgård och modern industridesign är cool. **Missa inte:** Att titta på Siggesta ek som är ett naturminne och som mäter hela 868 centimeter i omkrets. Det är en av de största ekarna i Mälardalen och den hamnar på runt femtonde plats över kända jätteekar i Sverige. Ingen vet riktigt hur gammal eken är, men gissningsvis runt 700 år. **Resa hit:** Bil från Stockholm, väg 222 från Slussen i Stockholm mot Värmdö, förbi Gustavsberg, följ skyltar för väg 274 för Vaxholm. Buss 437 eller 439 från Slussen i Stockholm.

Kosterhavet. Naturälskare har alltid strömmat till Nordkoster vackra vyer och salta vatten.

NORDKOSTER PÅ VÄSTKUSTEN

Skön västkustpärla

5 Nordkoster är ett svårslaget resmål. Här finns både stränder och klippor, vattnet är salt och klart, och kajakpaddlingen bland den bästa Sverige har att erbjuda.

Naturälskare har alltid strömmat till Nordkoster, och möjligtvis har ön som naturturistmetropol fått ytterligare en skjuts på grund av att Kosterhavet för något decennium sedan klassades som marin nationalpark. Nordkoster med sina stigar och mindre grus-

vägar är dessutom perfekt för vandring.

Här finns två markerade rundslingor – 3,5 och 4 kilometer långa. Naturen präglas av ljunghedar och vidsträckta klapperstensfält med spår från istiden. Favoriten är annars nordvästra sidan. Här finns perfekta badvikar och klippor att klättra på i all oändlighet. Men skönheten är bara halva grejen med ön. Andra halvan är den behagliga stämningen och det långsamma tempot. Här finns inga bilar, knappt några cyklar.

Många Nordkoster-gäster bor på naturcampingen och återvänder år efter år. Man måste boka plats i förväg och i juli blir det alltid

fullt, så det gäller att vara ute i god tid. Konceptet är enkelt: Campingen har inga som helst bekvämligheter förutom närhet till vattnet. Här är bohemiskt och fridfullt. Folk hänger vid sina tält, läser slitna pocketböcker eller sitter bara och pratar.

Missa inte: Att göra avstickare. Nordkoster är så pass litet att man inte direkt travar vilse.

Resa hit: Kosterbåtarna avgår från Norra hamnen i Strömstad. På Nordkoster finns två tilläggsplatser: Vettnet på östsidan och Västra bryggan i Kosterundet. Alla båtar angör inte alla bryggor.

Söndag
Reslust.

Litet och gemyttigt.
Waxholms Bed & Breakfast har bara två rum, men erbjuder vandringpaket med kartor samt fika eller matsäck.

"Havet är ständigt närvarande"

BOGESUNDS NATURRESERVAT I VAXHOLM

After walk på B&B med hemma-hos-känsla

6 Vi befinner oss i Bogesundsländets naturreservat. Här finns äldre tallar, granskog, lövskog och, inte minst, gamla, omfångsrika ekar. Bogesund är ett lättillgängligt naturreservat med ett tiotal olika leder och stigar – sammanlagt 70 kilometer markerad vandringsled. Här är relativt platt och lättvandrat och havet är ständigt närvarande. Den fågelorienterade bör definitivt åka hit om våren, då upp mot 120 fågelarter häckar i området, och sommartid får man förstås inte missa att ta ett dopp.

För vandringar i Bogesundsländets naturreservat är Vaxholms Bed & Breakfast den perfekta basen. Det ligger i Vaxholms äldre villakvarter. Här finns bara två rum och de är ärligt talat ofta fullbokat men man behöver inte bo här för att nyttja vandringspaketen. Linda ordnar fikakorgar och matsäckar, och utrustar vandrare med karta över reservatet. För den som önskar kan vandringen avslutas med en after walk i parets trädgård eller i växthuset. På Vaxholms Bed & Breakfast råder en skön hemma-hos-känsla.

Missa inte: Att ta en titt på Bogesunds slott, byggt av Per Brahe den yngre, på 1640-talet. Sedan 1914 har slottet mer eller mindre stått tomt. Byggnaden och de omkringliggande markerna missköttes och förföll. 1946 exproprierade staten hela Bogesundsländet med en för ändamålet ny instiftad lag – Lex Bogesund.

Res hit: Från Stockholm väg 274, sväng höger till Pålsundsvägen, skyltat mot Bogesundsländet. Från Stockholm buss 670 eller 671.

Resorna du drömmer om och massor av tips här hemma!

Prova
3 nr endast
99:-
Örd. pris 225:-

Svara på webben!

MAGASIN.EXPRESSEN.SE/ALLOTOMRESOR/952

